

Uppgifter B

Textpaket

Litteracitet

1

Steg 2

3

Elever som läser och skriver

Innehåll

Inledning	3
------------------------	----------

Textpaket 1

Lejonet och räven.....	5
En karta över en ö.....	7
Skorpionen	9

Textpaket 2

Skorpionen	12
Den giriga mannen.....	14
Potatischips	16

Textpaket 3

Skorpionen	19
Potatischips	21
Sömn.....	23
Mjölk	25
Världens städer	27

Litteratur- och bildförteckning	29
--	-----------

Inledning

Detta häfte innehåller underlag för *Uppgifter B – Textpaket*. Uppgifterna använder du tillsammans med *Samtals- och dokumentationsunderlag B* och *Bedömningsunderlag för Uppgifter B*.

Instruktionerna för hur du genomför uppgifterna finns i *Samtals- och dokumentationsunderlag B*.

Dokumentera elevens svar på uppgifterna i bedömningsunderlagen. Var uppmärksam på att svarsrutorna för ”Ja” och ”Nej” kommer i en annan ordning på elevens svarsblad när språket har läsriktningen höger–vänster.

Varje uppgift består av två blad – en text och elevens svarsblad med läsförståelsefrågor. Information om hur du väljer uppgifter till eleven finns i lärarhandledningen (se s. 6–7). Skriv ut uppgifterna i färg och enkelsidigt så att eleven kan se texten och frågorna samtidigt.

Se gärna tolken kopior av uppgifterna du har valt, både på svenska och på elevens språk.

Om översättningen

Översättningen använder det latinska alfabetet med ett skriftspråk och ett språkbruk som även bör kunna förstås av personer med bakgrund i Bosnien-Hercegovina, Serbien eller Montenegro. Mängden av gångbara stavningsvarianter och dialektala skillnader i ordförråd kan dock medföra att enstaka ord eller fraser inte överensstämmer med dem som eleven och/eller tolken normalt skulle använda. Var därför särskilt uppmärksam på att eleven har förstått centrala ord i uppgifterna.

Anpassning av uppgifter för elever med funktionsnedsättning

Om du läser upp eller spelar in uppgifter för elever med svår synnedsättning behöver du anpassa uppgifter som innehåller bilder eller figurer. Kontakta en speciallärare eller specialpedagog om det behövs.

Textpaket 1

- Text 1. Lejonet och räven. Beskriv innehållet i bilden.
- Text 2. En karta över en ö. Uppgiften stryks.
- Text 3. Skorpionen. Beskriv skorpionen i bilden. (Ingår även i textpaket 2 och 3)

Textpaket 2

- Text 3. Potatischips. Använd riktiga potatischips. (Ingår även i textpaket 3)

Textpaket 3

- Text 3. Sömn. Figuren kan strykas. Frågorna 3 och 4 som bygger på information i figuren stryks.
- Text 5. Världens städer. Diagrammet kan strykas. Frågorna 2 och 4 som bygger på information i diagrammet stryks.

Läs mer i *Anpassning för elever med funktionsnedsättning*.

Textpaket 1

Lav i lisica

Ležao je lav u svojoj pećini.

Ležao je tu i danju i noću.

Iz pećine se čulo samo njegovo umorno rikanje.

– On je bolestan, pomislile su životinje i bilo im ga je žao.

Ulazile su u lavovu pećinu s malim poklonima.

Ali lisica nije ušla.

Lav ju je pitao umiljatim glasom:

– Zašto i ti ne uđeš, prijateljice moja? Svi ostali su bili ovdje.

– Mislila sam doći, reče lisica, ali sam vidjela tragove i uplašila sam se. Svi tragovi vode u tvoju pećinu, ali ni jedan trag ne vodi iz pećine. Zato bih radije ostala vani.

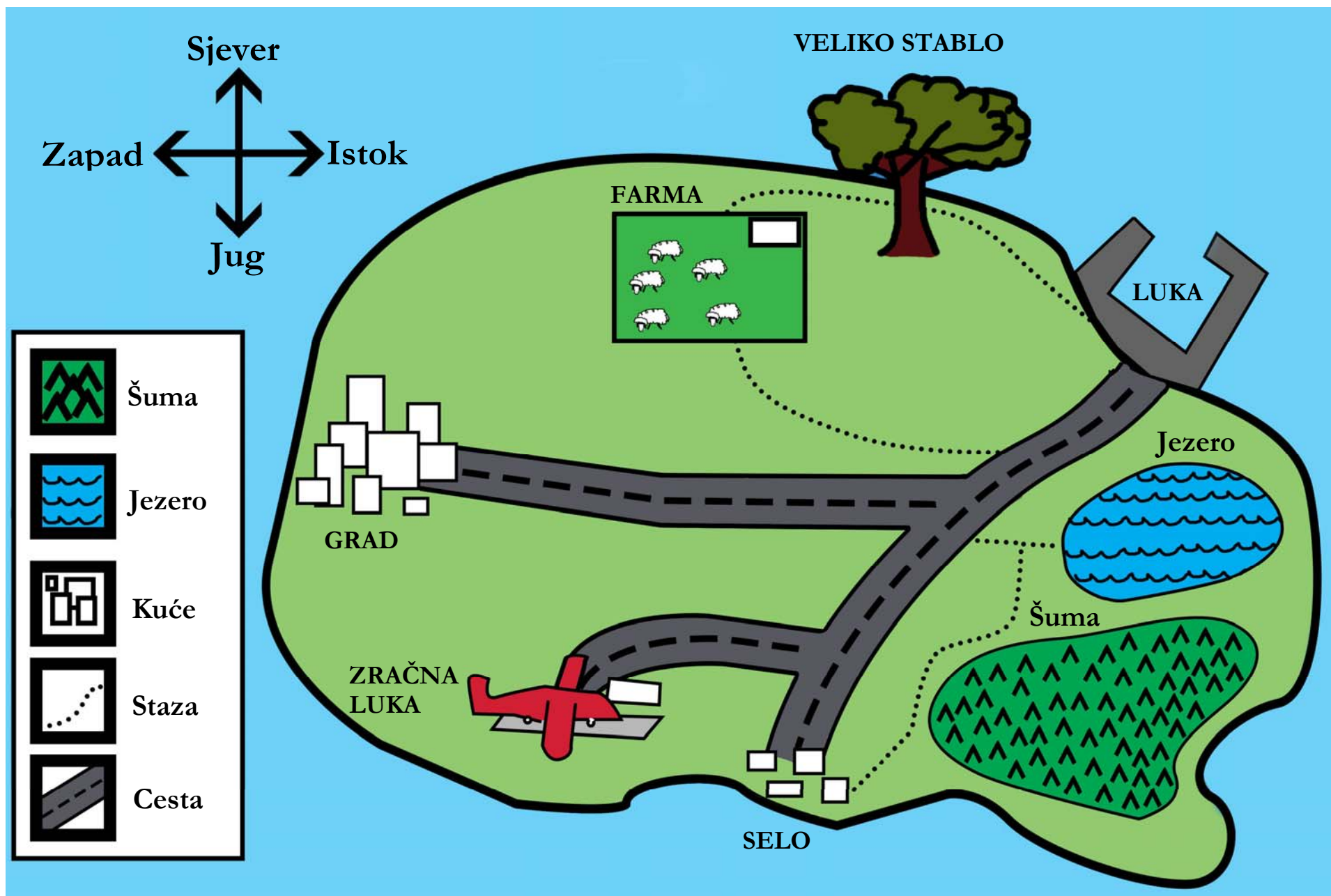
"Lav i lisica" - pitanja**Odgovori na sljedeća pitanja sa Da ili Ne.**

	Da	Ne
1. Da li je lav cijelo vrijeme bio u svojoj pećini?	☐	☐
2. Da li je lisica ušla kod lava?	☐	☐
3. Da li je lisica dala lavu poklone?	☐	☐
4. Da li je lav pojeo ostale životinje?	☐	☐

Odgovori usmeno na sljedeća pitanja.

5. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?
6. Da li misliš da je lav bolestan? Objasni kako to misliš?
7. Da li je lisica pametnija od ostalih životinja ? Objasni kako to misliš?
8. Da li misliš da je ova priča poučna? Objasni kako to misliš?

Karta otoka

"Karta" – pitanja

Označi odgovor za koji misliš da je točan. Označi samo jedan od ponuđenih odgovora.

1. Koje od sljedećih mjesta se nalazi najbliže luci?

- A ☐ Grad
B ☐ Jezero
C ☐ Farma

2. Koje od sljedećih mjesta se nalazi sjeverno od grada?

- A ☐ Zračna luka
B ☐ Šuma
C ☐ Farma

3. U kojem smjeru ćeš se kretati ako kreneš iz grada prema jezeru?

- A ☐ Prema sjeveru
B ☐ Prema zapadu
C ☐ Prema istoku

4. Zamisli da šetaš otokom. Prati instrukcije.

1. Kreni iz sela.
2. Prati cestu prema luci.
3. Skreni lijevo na drugom križanju.
4. Produži do kraja ceste.
5. Gdje se sad nalaziš?

- A ☐ Na farmi
B ☐ U gradu
C ☐ U luci

Škorpion – paukolika životinja sa žalcem

U toplim krajevima nije pametno stavljati prste u male otvore zidanih ograda ili među kamenje. Trebalo bi također istresati obuću koja duže vrijeme nije korištena. Možda se nešto u njoj nalazi. Škorpioni ne vole svjetlost nego se sklanjaju u rupe i tamna skloništa tijekom dana. Škorpioni žive u toplim zemljama širom svijeta, ali se rijetko kada vide.

Ubodom ubijaju svoj plijen

Škorpioni mogu biti jako otrovni, iako većina vrsta za nas ljude nisu smrtonosne. Dostižu od jednog do dvadeset centimetara dužine, ovisno o vrsti kojoj pripadaju, ali svi imaju otrovni žalac na kraju repa. Kad škorpion ubija plijen, ona podigne rep iznad leđa i ubode plijen, koji drži kliještima. Uplašeni škorpion se brzo okreće u krug kako bi cijelo vrijeme usmjeravao žalac prema neprijatelju.

Škorpion lovi noću velike paukove i druge sitne insekte. Opipava kliještima, stišće svoj plijen i zatim ga ubija svojim otrovnim žalcem.

Škorpion

"Škorpion" - pitanja

Odgovori na sljedeća pitanja sa Da ili Ne.

	Da	Ne
1. Da li škorpioni vole tamu?	☐	☐
2. Da li <i>svi</i> škorpioni mogu usmrtniti ljude?	☐	☐
3. Da li su sve vrste škorpiona iste veličine?	☐	☐
4. Da li škorpion lovi svoj plijen kliještima?	☐	☐

Odgovori usmeno na sljedeća pitanja.

5. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?
6. U tekstu o škorpionu piše da bi trebalo istresati obuću. Što misliš zbog čega? Možeš li objasniti kako to misliš?

Textpaket 2

Škorpion – paukolika životinja sa žalcem

U toplim krajevima nije pametno stavljati prste u male otvore zidanih ograda ili među kamenje. Trebalo bi također istresati obuću koja duže vrijeme nije korištena. Možda se nešto u njoj nalazi. Škorpioni ne vole svjetlost nego se sklanjaju u rupe i tamna skloništa tijekom dana. Škorpioni žive u toplim zemljama širom svijeta, ali se rijetko kada vide.

Ubodom ubijaju svoj plijen

Škorpioni mogu biti jako otrovni, iako većina vrsta za nas ljude nisu smrtonosne. Dostižu od jednog do dvadeset centimetara dužine, ovisno o vrsti kojoj pripadaju, ali svi imaju otrovni žalac na kraju repa. Kad škorpion ubija plijen, ona podigne rep iznad leđa i ubode plijen, koji drži kliještima. Uplašeni škorpion se brzo okreće u krug kako bi cijelo vrijeme usmjeravao žalac prema neprijatelju.

Škorpion lovi noću velike paukove i druge sitne insekte. Opipava kliještima, stišće svoj plijen i zatim ga ubija svojim otrovnim žalcem.

Škorpion

"Škorpion" - pitanja

Odgovori na sljedeća pitanja sa Da ili Ne.

	Da	Ne
1. Da li škorpioni vole tamu?	☐	☐
2. Da li <i>svi</i> škorpioni mogu usmrtniti ljude?	☐	☐
3. Da li su sve vrste škorpiona iste veličine?	☐	☐
4. Da li škorpion lovi svoj plijen kliještima?	☐	☐

Odgovori usmeno na sljedeća pitanja.

5. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?
6. U tekstu o škorpionu piše da bi trebalo istresati obuću. Što misliš zbog čega? Možeš li objasniti kako to misliš?

Škrtac

Škrtac je prodao sve što je posjedovao i istopio zlatnike u jedan veliki grumen. Zatim je zakopao zlatni grumen pod jednim stablom u svojem vrtu. Posjećivao je stablo svakog dana. Jednog dana, ugledao ga je njegov susjed i odmah je shvatio šta on radi. Kad je škrtac otišao, susjed je iskoristio priliku, iskopao zlatni grumen i ponio ga sa sobom.

Sljedećeg dana, kad je škrtac došao da obiđe svoje blago, naišao je na praznu rupu. Rasplakao se i počeo čupati svoju kosu u očajanju. Prijatelj, koji je slučajno prolazio, pitao ga je što se dogodilo. Škrtac mu je sve ispričao.

– Pa zar je to sve, reče prijatelj, onda nemaš razloga da budeš tužan. Zlato zapravo nikad nije ni bilo tvoje. Uzmi kamen, stavi ga u rupu, i zamisli da je to zlatni grumen! Od njega ćeš imati isto toliko radosti kao i koristi.

”Škrtac” - pitanja

Označi odgovor za koji misliš da je točan. Označi samo jedan od ponuđenih odgovora.

1. Kako je škrtac došao do zlatnog grumena?

- A ☐ Kupio ga je od susjeda.
B ☐ Napravio ga je od novca.
C ☐ Pronašao ga je u vrtu.

2. Zašto je škrtac svakog dana išao do stabla?

- A ☐ Da bi zakopao još zlata.
B ☐ Da bi iskopao svoje zlato.
C ☐ Da bi nadgledao svoje zlato.

3. Što možemo naučiti iz ove priče?

- A ☐ Bogatstvo treba podijeliti sa drugima.
B ☐ Bogatstvo jedino pruža radost ako se koristi.
C ☐ Susjede i prijatelje uvijek treba poslušati.

Odgovori usmeno na sljedeća pitanja.

4. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?
5. Zbog čega misliš da je škrtac prodao sve što je imao? Možeš li reći kako to misliš?
6. Zašto prijatelj smatra da se može i kamen zakopati u rupu? Možeš li objasniti kako to misliš?

Čips

Čips su tanki fritirani listići od krumpira i to je jedan od najpoznatijih izuma devetnaestog stoljeća. Postoji dosta priča o tome tko ga je izmislio i počeo prodavati, a skoro je nemoguće odrediti da li je neka od tih priča uopće istinita.

Čips

Najpoznatija je priča o kuharu Georgu Crumu. Crum je 24. kolovoza 1853. godine pokušao udovoljiti jednoj nezadovoljnoj mušteriji. On je isjekao tanke listiće od krumpira, ispekao ih i posolio, tako da je na kraju nezadovoljna mušterija postala vrlo zadovoljna. Priča bi zaista mogla biti istinita, ali su i drugi kuhari došli na slične ideje tijekom istog stoljeća. Ne samo da se u SAD-u spominju podudarnosti u nekoliko kuharskih knjiga, nego se i druge varijante razvijaju i u Velikoj Britaniji.

Tek oko 1890-tih godina, čips se počeo prodavati u trgovinama, a najveći porast proizvodnje i prodaje čipsa nastao je nakon izuma friteze, krajem 1920-tih godina, koja je olakšala pripremu. U narednom desetljeću i pakovanja su se promijenila tako da bi se čips mogao isporučivati na velike udaljenosti u SAD-u. Širenje čipsa po trgovinama u Evropi počelo je tek 1950-tih godina.

”Čips” – pitanja

Označi odgovor za koji misliš da je točan. Označi samo jedan od ponuđenih odgovora.

1. Zašto je pisac napisao ovaj tekst?

- A ☐ Da bi informirao čitatelja o povijesti čipsa.
B ☐ Da bi zabavio čitatelja sa zanimljivom pričom.
C ☐ Da bi uputio čitatelja kako se priprema čips.

2. Da li je poznato tko je izmislio čips?

- A ☐ Da, izmislio ga je George Crum.
B ☐ Ne, postoje više mogućih osoba.
C ☐ Ne, ali se zna *gdje* su ga izmislili.

Koje od sljedećih tvrdnji odgovaraju onome što je napisano u tekstu o čipsu? Označi jednu kocku sa Da ili Ne pored svake tvrdnje.

	Da	Ne
3. Znamo otprilike koliko dugo se već jede čips.	☐	☐
4. Evropa je prvi kontinent na kojem se počeo prodavati čips.	☐	☐
5. Bilo je više razloga zbog čega se tijekom dvadesetog stoljeća počelo jesti više čipsa.	☐	☐

Odgovori usmeno na sljedeće pitanje.

6. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?

Textpaket 3

Škorpion – paukolika životinja sa žalcem

U toplim krajevima nije pametno stavljati prste u male otvore zidanih ograda ili među kamenje. Trebalo bi također istresati obuću koja duže vrijeme nije korištena. Možda se nešto u njoj nalazi. Škorpioni ne vole svjetlost nego se sklanjaju u rupe i tamna skloništa tijekom dana. Škorpioni žive u toplim zemljama širom svijeta, ali se rijetko kada vide.

Ubodom ubijaju svoj plijen

Škorpioni mogu biti jako otrovni, iako većina vrsta za nas ljude nisu smrtonosne. Dostižu od jednog do dvadeset centimetara dužine, ovisno o vrsti kojoj pripadaju, ali svi imaju otrovni žalac na kraju repa. Kad škorpion ubija plijen, ona podigne rep iznad leđa i ubode plijen, koji drži kliještima. Uplašeni škorpion se brzo okreće u krug kako bi cijelo vrijeme usmjeravao žalac prema neprijatelju.

Škorpion lovi noću velike paukove i druge sitne insekte. Opipava kliještima, stišće svoj plijen i zatim ga ubija svojim otrovnim žalcem.

Škorpion

"Škorpion" - pitanja

Odgovori na sljedeća pitanja sa Da ili Ne.

	Da	Ne
1. Da li škorpioni vole tamu?	☐	☐
2. Da li <i>svi</i> škorpioni mogu usmrtniti ljude?	☐	☐
3. Da li su sve vrste škorpiona iste veličine?	☐	☐
4. Da li škorpion lovi svoj plijen kliještima?	☐	☐

Odgovori usmeno na sljedeća pitanja.

5. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?
6. U tekstu o škorpionu piše da bi trebalo istresati obuću. Što misliš zbog čega? Možeš li objasniti kako to misliš?

Čips

Čips su tanki fritirani listići od krumpira i to je jedan od najpoznatijih izuma devetnaestog stoljeća. Postoji dosta priča o tome tko ga je izmislio i počeo prodavati, a skoro je nemoguće odrediti da li je neka od tih priča uopće istinita.

Čips

Najpoznatija je priča o kuharu Georgu Crumu. Crum je 24. kolovoza 1853. godine pokušao udovoljiti jednoj nezadovoljnoj mušteriji. On je isjekao tanke listiće od krumpira, ispekao ih i posolio, tako da je na kraju nezadovoljna mušterija postala vrlo zadovoljna. Priča bi zaista mogla biti istinita, ali su i drugi kuhari došli na slične ideje tijekom istog stoljeća. Ne samo da se u SAD-u spominju podudarnosti u nekoliko kuharskih knjiga, nego se i druge varijante razvijaju i u Velikoj Britaniji.

Tek oko 1890-tih godina, čips se počeo prodavati u trgovinama, a najveći porast proizvodnje i prodaje čipsa nastao je nakon izuma friteze, krajem 1920-tih godina, koja je olakšala pripremu. U narednom desetljeću i pakovanja su se promijenila tako da bi se čips mogao isporučivati na velike udaljenosti u SAD-u. Širenje čipsa po trgovinama u Evropi počelo je tek 1950-tih godina.

”Čips” – pitanja

Označi odgovor za koji misliš da je točan. Označi samo jedan od ponuđenih odgovora.

1. Zašto je pisac napisao ovaj tekst?

- A ☐ Da bi informirao čitatelja o povijesti čipsa.
B ☐ Da bi zabavio čitatelja sa zanimljivom pričom.
C ☐ Da bi uputio čitatelja kako se priprema čips.

2. Da li je poznato tko je izmislio čips?

- A ☐ Da, izmislio ga je George Crum.
B ☐ Ne, postoje više mogućih osoba.
C ☐ Ne, ali se zna *gdje* su ga izmislili.

Koje od sljedećih tvrdnji odgovaraju onome što je napisano u tekstu o čipsu? Označi jednu kocku sa Da ili Ne pored svake tvrdnje.

	Da	Ne
3. Znamo otprilike koliko dugo se već jede čips.	☐	☐
4. Evropa je prvi kontinent na kojem se počeo prodavati čips.	☐	☐
5. Bilo je više razloga zbog čega se tijekom dvadesetog stoljeća počelo jesti više čipsa.	☐	☐

Odgovori usmeno na sljedeće pitanje.

6. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?

Spavanje

Spavanje nam je svima potrebno, kako ljudima, tako i životinjama. Ali, zašto je to tako? Čak ni znanstvenici nemaju odgovor na to pitanje. Ili na pitanje što se događa kad spavamo. Potrebno nam je spavanje – u to nema sumnje. Bez spavanja umiremo.

Spavanje je vrsta odmora, mada ne primjećujete što se događa oko vas. Na neki način, možete reći da ste nesvjesni dok spavate. Međutim, niste tako duboko nesvjesni da se ne biste mogli probuditi.

Ciklus spavanja

Spavanje se sastoji od povratnih ciklusa, koji su dugi oko 90 minuta. Svaki ciklus spavanja se sastoji od pet faza, vidite dijagram o ciklusu spavanja.

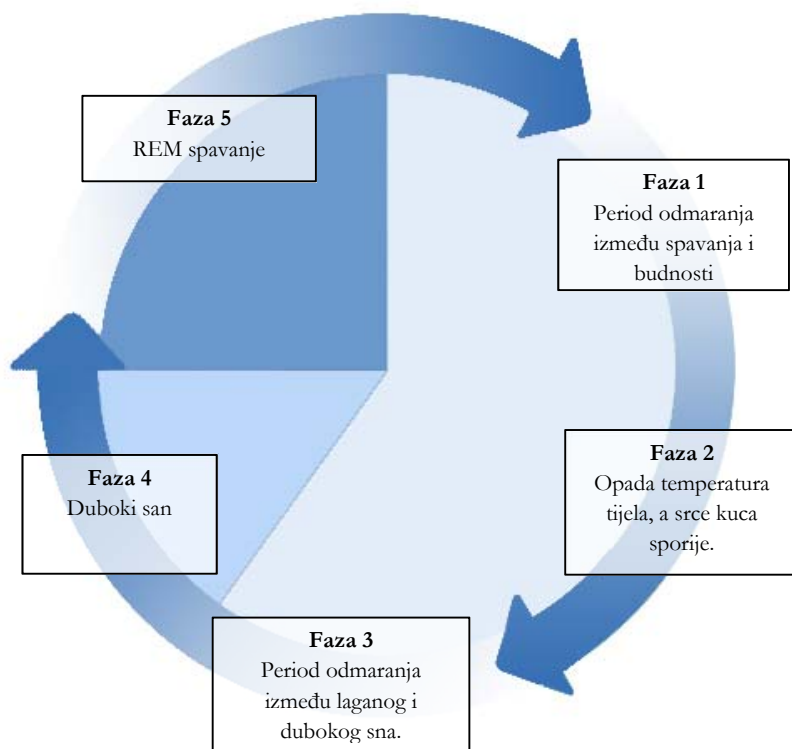
REM spavanje i duboki san

Peta faza se naziva REM spavanje (Rapid Eye Movement – „Brzo kretanje oka”). Naše oči se tada brzo kreću i mi tada sanjamo. REM spavanje je površno, što znači da ne spavamo tako duboko. REM spavanje se vraća svakih 90 minuta i traje otprilike četvrtinu ukupnog vremena spavanja. Jedna od faza je duboki san. To je kada se naša tijela okrepljuju i mi lakše učimo nove stvari. Tijekom dubokog sna učvršćuje se znanje koje se tada lakše zapamti.

Nadoknađivanje sna

Ako ostajete budni do kasno, lako bi bilo pretpostaviti da vam je potrebno spavati dvostruko duže sljedeće noći. Međutim, nije tako. Naša tijela sasvim dobro nadoknađuju izgubljeno spavanje. Kada niste dovoljno spavali, nadoknaditi ćete to tako što ćete spavati dubljim snom.

Ciklus spavanja

"Spavanje" - pitanja

Koje tvrdnje su u skladu s onim što je napisano u tekstu "Spavanje"? Označi jednu kockicu sa Da ili Ne pored svake tvrdnje.

	Da	Ne
1. Znanstvenicima je poznato zašto je ljudima potrebno spavanje.	☐	☐
2. Spavamo površno tijekom REM spavanja.	☐	☐
3. Sanjamo tijekom većeg dijela noći.	☐	☐
4. Lakše je biti probuđen prije REM spavanja nego nakon REM spavanja.	☐	☐

Dovrši rečenicu obilježavanjem kockice pored odgovora za koji misliš da je točan. Možeš označiti samo jednu kockicu.

5. Ako si premalo spavao jednu ili dvije noći ...

- A ☐ potrebno ti je spavati dvostruko duže da bi nadoknadio san.
- B ☐ tijelo može da nadoknadi spavanje dubljim snom sljedeće noći.
- C ☐ moraš otići u krevet mnogo ranije sljedeće noći da bi nadoknadio izgubljeni san.

Odgovori usmeno na sljedeće pitanje

6. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?

Mlijeko

Pisma čitatelja

Svim učenicima u Švedskoj je omogućen školski ručak, a mlijeko se često služi uz obrok. U posljednje vrijeme govori se o tome da li je zaista dobro piti mlijeko. Ovdje možete pročitati kako dvije različite osobe gledaju na služenje mlijeka u školi.

1.

Dajte učenicima vodu umjesto mlijeka

Kravlje mlijeko u školama nije prirodno. Čovjek je jedina vrsta na zemlji koja je potrošač mlijeka druge vrste.

Opsežna studija sa Sveučilišta u Uppsali, o kojoj smo mogli čitati u novinama prošle srijede, preokrenula je naše stare nekritične predodžbe o kravljem mlijeku. Znanstvenici su otkrili da je veliki unos mlijeka povezan s kraćim životnim vijekom i više prijeloma kostiju.

Kravlje mlijeko nije ni prirodno ni dobro, ni za zdravlje ljudi niti za okoliš. Zato je krajnje vrijeme da uklonimo kravlje mlijeko iz švedskih škola i da umjesto njega naviknemo djecu na druge tekućine koje su bolje za okoliš: naime da žed gase vodom.

Anders Svensson

Predstavnik udruge Jedite vegetarijanski

2.

Mlijeko je potrebno uz obrok u školi

Odgovor Andersu Svenssonu

Anders Svensson ne želi da djeca dobijaju mlijeko u školi. Mi i UN smo suprotnog mišljenja – sva djeca zaslužuju besplatno mlijeko u školi.

Mlijeko sadrži 18 od 22 hranjiva sastojaka koji su nam svakodnevno potrebni i ono nam daje veliku sigurnost kad se radi o unošenju hranjivih sastojaka tijekom djetetovog boravka u školi. U zemljama gdje vlada nestašica hrane, mlijeko u školama može da bude vitalan izvor hranjivih sastojaka za veliki broj djece. Štoviše, nove studije su pokazale da jedan školski obrok ne sadrži dovoljno hranjivih sastojaka ako djeca uz njega ne dobiju mlijeko.

Nutritivna znanstvenica Ulla Rosander, pri Visokoj školi u Kristianstadu, analizirala je sadržaj hranjivih sastojaka u školskoj ishrani, koju su djeca u dobi od 10 godina jela tokom jednog tjedna u tri različite škole u jednom švedskom gradu. Škole su imale identičan jelovnik. Rezultati su pokazali da je važno da djeca piju mlijeko uz obrok i to se posebno odnosi na djecu koja jedu male porcije ili ne stignu unijeti u sebe dovoljno hrane za vrijeme odmora za ručak. Pokazalo se da je mlijeko potrebno djeci radi unošenja dovoljne količine kalcija, vitamina B12 i magnezija. Iz tog razloga mlijeku je i te kako mjesto u školi.

Petra Strandberg

Predstavnik Proizvođača mlijeka Švedske

"Pisma čitatelja o mlijeku" - pitanja

Označi odgovor za koji ti smatraš da je točan. Označi samo jedan od ponuđenih odgovora.

1. Zašto Strandberg smatra da je mlijeko važno za školsku djecu?

- A ☐ Mlijeko utječe na djecu kako bi jela više u školi.
B ☐ Mlijeko produžava život.
C ☐ Mlijeko sadrži mnogo hranjivih sastojaka.

2. Zašto Svensson smatra da školska djeca moraju piti vodu umjesto mlijeka?

- A ☐ Voda je jeftinija od mlijeka.
B ☐ Voda je bolja za okoliš.
C ☐ Voda bolje gasi žeđ.

3. Što je istraživanje, prema tekstovima, pokazalo?

- A ☐ Da postoje i pozitivni i negativni efekti uslijed pijenja mlijeka.
B ☐ Da školski ručak i bez mlijeka sadrži dovoljno hranjivih sastojaka.
C ☐ Da velika potrošnja mlijeka jača kosti.

4. Zašto Strandberg piše u novinama?

- A ☐ Želi objasniti zbog čega ona smatra da Svensson nije u pravu.
B ☐ Želi objasniti zašto je voda dobra za okoliš.
C ☐ Ne želi da djeca jedu premalo hrane u školi.

Koja od sljedećih tvrdnji odgovara onome što je napisano u tekstu o mlijeku? Označi jednu kocku pored svake tvrdnje sa Da ili Ne.

	Da	Ne
5. Svensson tvrdi da se život skraćuje ako se pije previše mlijeka.	☐	☐
6. I Svensson i Strandberg se opozivaju na istog znanstvenika u svojim pismima čitatelja.	☐	☐
7. Znanstvenici su očito složni o efektima mlijeka.	☐	☐

Odgovari usmeno na sljedeća pitanja.

8. Da li možeš svojim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?
9. Koji od tekstova je na tebe ostavio uvjerljiviji dojam? Možeš li objasniti kako to misliš?

Svjetski gradovi sve brže rastu

Urbanizacija u svijetu se nastavlja sve bržim tempom. Prema prognozi UN-a, očekuje se porast gradskog stanovništva do 2050. godine sa ukupno 2,4 milijarde ljudi. Da bi bilo prostora za sve, gradovi bi se mogli proširiti na površinu veličine Indije.

Tijekom 20. stoljeća povećao se broj stanovnika koji žive u gradovima sa 220 milijuna na 2,8 milijardi ljudi. 2008. godine je, prema UN-a, po prvi put živjelo više ljudi u gradovima i prigradskim naseljima nego na selu.

Tijekom 2013. godine procijenjeno je da ukupno globalno gradsko stanovništvo iznosilo 3,6 milijardi ljudi, međutim, prema prognozama UN-a, očekuje se da će 2030. godine taj broj dostići 5 milijardi, a da će 2050. godine preći 6 milijardi. U Evropi, Sjevernoj i Južnoj Americi već sada živi većina stanovništva u gradovima i prigradskim naseljima, dok se u Africi i Aziji očekuje dramatičan urbani razvoj.

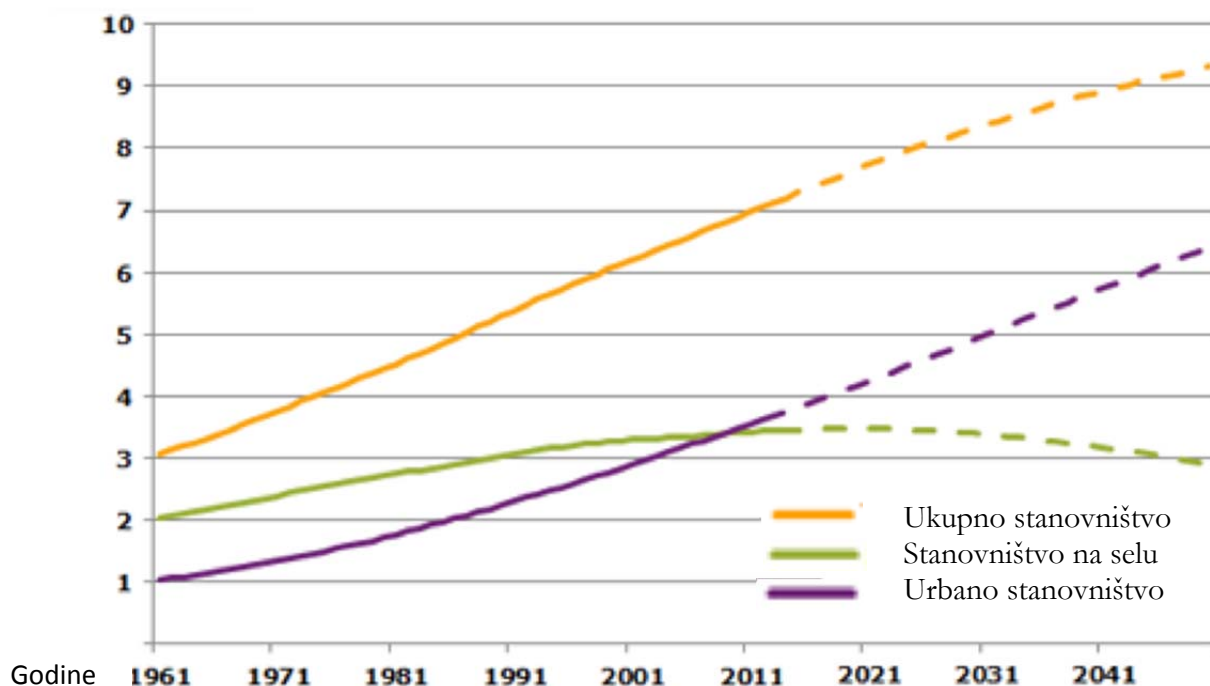
Gradovi u porastu, problemi i mogućnosti

Gradovi u porastu predstavljaju u mnogim pogledima veliki izazov, s obzirom da ubrzana urbanizacija dovodi do problema, kako zdravstvenih tako i do problema za okoliš. Tu se na primjer može raditi o zagađenju zraka ili lošim sanitarnim uvjetima. Istovremeno, gradovi u porastu pružaju mnogim ljudima mogućnosti koje nedostaju na selu, kao što su veći broj radnih mjesta, bolje zdravstvene usluge i mogućnosti školovanja.

Činjenica da ljudi žive sve više skućeno, omogućava smanjenje energetske i prijevozne potrebe, koje bi mogle utjecati na smanjenje klimatskog opterećenja.

Porast stanovništva u svijetu od 1961-2012. godine i prognoza za period 2013-2050. godine.

Milijarde

"Svjetski gradovi sve brže rastu" - pitanja

Označi odgovor za koji ti smatraš da je točan. Označi samo jedan od ponuđenih odgovora.

1. Koji je, prema tekstu, prvenstveni negativni efekat naseljavanja ljudi u gradove?

- A ☐ Okoliš postaje sve više zagađen u gradovima.
- B ☐ Gradovi se šire.
- C ☐ Povećavaju se potrebe prijevoza.

2. Koliko ljudi će otprilike živjeti u gradovima 2040 god.?

- A ☐ Oko 6,4 milijarde
- B ☐ Oko 3,6 milijardi
- C ☐ Oko 5,7 milijardi

3. Koji je, prema tekstu, prvenstveni razlog porasta gradskog stanovništva?

- A ☐ U gradovima se vodi više računa o ekologiji.
- B ☐ Životni uvjeti su bolji u gradovima.
- C ☐ Lakše je kretati se u gradovima.

4. Kakva je bila podjela svjetskog stanovništva 1961 god. između gradova i sela?

- A ☐ Otprilike dvostruko više ljudi je živjelo na selu nego u gradovima.
- B ☐ Više ljudi je živjelo u gradovima nego na selu.
- C ☐ Isti broj ljudi je živjelo u gradovima kao i na selu.

Odgovori usmeno na sljedeća pitanja.

- 5. Da li možeš vlastitim riječima ukratko ispričati o čemu se radi u ovom tekstu?
- 6. U tekstu se navodi da će sve više ljudi živjeti u gradovima. Što misliš, koje bi mogle biti prednosti života na selu? Možeš li objasniti kako to misliš?

Litteraturförteckning

Aisopos. Den girige. I: *Aisopos' fabler*. Ny översättning av Erik Hedén med illustrationer av Arthur Rackham. 1919. Stockholm: Svenska andelsförlaget. (bearbetad)

Aronsson, Karin & Stellan Ottosson, 1993. Lejonet och räven. I: K. Aronsson & S. Ottosson; illustrationer I-K Eriksson & M. Korotyńska, *Min läsebok Blå rosen*. 2:a uppl. Stockholm: Liber. (bearbetad)

Borgström, Håkan, 2010. Sover kroppen när du sover? I: H. Borgström. 2010. *Kroppens mysterier*. Enskede: Borgströms Förlag. (bearbetad)

Carlberg, Jonas, 2014. Mjölken behövs till skolmaten. *Upsala Nya tidning*. Insändare. Publicerad 2014-11-11. (bearbetad)

En karta över en ö. Kartan och frågorna anpassade från IEA Reading Literacy Study. © 1990. International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). The Hague: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), IEA Secretariat¹.

Harrison, Dick, 2014. Hur länge har vi ätit potatischips? Historiebloggen. *Svenska Dagbladet* <http://blog.svd.se/historia/2014/09/28/hur-lange-har-vi-atit-potatischips/?fromMobile=true> Publicerad 2014-09-28. Hämtad 2014-10-19. (bearbetad)

Moström, Jerker, 2013. Världens städer växer allt snabbare. SCB. Statistiska centralbyrån. <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Varldens-stader-vaxer-allt-snabbare/#> Publicerad 2013-10-10. Hämtad 2015-01-08. (utdrag)

Paulsson, Jonas, 2014. Ge barnen havremjolk i stället. *Upsala Nya Tidning*. Insändare. Publicerad 2014-11-04. (bearbetad)

Åström, Karin, 2001. Skorpionen – ett spindeldjur med gadd. I: S. Andersson, K. Åström & S. Rune. *Boken om världen*. Stockholm: Liber. (Utdrag)

Bildförteckning

Lejonet och räven. Eriksson, Inga-Karin, 1993. I: K. Aronsson & S. Ottosson; illustrationer I-K Eriksson & M. Korotyńska, *Min läsebok Blå rosen*. 2. uppl. Stockholm: Liber.

Fotografi på skorpion. Hämtad 2015-06-24
[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Emperor_scorpion_or_Imperial_scorpion_\(Pandinus_imperator\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Emperor_scorpion_or_Imperial_scorpion_(Pandinus_imperator).jpg)

Fotografi på potatischips. Hämtad 2015-02-03
https://pixabay.com/p-476359/?no_redirect

¹ Att IEAs skrifter, studiematerial och undersökningar med organisationens tillstånd får användas för forsknings- och utbildningsändamål ska inte tolkas som att IEA medverkat i eller godkänt någon del av forskningen, eller rapporteringen kring den, eller de utbildningsprogram vari materialet används.